

ЕКОНОМІКА
УКРАЇНИ В УМОВАХ
РИНКОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ

Зміст:

- 1. Визначення терміну «Ринок», його функції та класифікація.
- 2. Зміст і структура ринкової трансформації економіки України та функції держави в цьому процесі.
- 3. Державна політика забезпечення економічної трансформації .
- 4. Державна власність та державне регулювання - найважливіші макроекономічні ознаки трансформаційних процесів економіки.
- Висновок
- Список використаних джерел.

1.Визначення терміну »Ринок», його функції та класифікація

Ринок – це сукупність відносин (актів) купівлі-продажу товарів і послуг; спосіб взаємодії виробників і споживачів, заснований на децентралізованому, безособовому механізмі цінових сигналів. Він є механізмом розподілу товарів і послуг між членами суспільства шляхом добровільного обміну.

Головними суб'єктами ринку є домашні господарства, фірми (підприємства), держава. Об'єктами ринкових відносин виступають різноманітні матеріальні і нематеріальні цінності (активи).

Функції ринку:

1. **Регулююча:** ринок, як регулятор виробництва, через механізм ринкових законів встановлює необхідні пропорції відтворення; завдяки цінам, ринок стимулює впровадження досягнень науки та техніки у виробництво — це сприяє розширенню асортименту товарів та послуг;
2. **Стимулююча** — ринок спонукає виробників товарів до зниження витрат, підвищення якості та споживчих властивостей товарів.
3. **Розподільча** — доходи споживачів і виробників у ринковій економіці диференціюються через ціни, зумовлюючи соціальне розшарування суспільства за доходами.
4. **Алокаційна** — ринок забезпечує виробництво оптимальної кількості товарів і послуг за допомогою найефективнішої комбінації ресурсів.
5. **Інтеграційна** — ринок об'єднує суб'єктів економічної системи в одне, сприяючи формуванню єдиного економічного простору як у межах окремої держави, так і в межах світової економіки.
6. **Інформаційна** — ринок дає об'єктивну інформацію про те, які товари мають попит; кожна фірма може регулювати власне виробництво.

Класифікація ринку:

- **За територіальною ознакою:**
  - місцевий
  - регіональний — ринок, обмежений певною територією.
  - національний
  - світовий
- **За суб'єктам, які укладають обмін:**
  - ринок споживачів
  - виробників
  - проміжних продавців
- За об'єктами обміну:
  - ринки засобів виробництва
  - ринок товарів і послуг
  - фінансовий ринок
  - ринок інтелектуальної власності

- За ступенем конкуренції:
- конкурентний (досконала конкуренція)
- з монополістичною конкуренцією
- олігопольний
- монополія
- З урахуванням асортименту:
- замкнутий
- насичений
- змішаний

1.Зміст і структура ринкової трансформації економіки України та функції держави в цьому процесі

Трансформаційні процеси в різних країнах світу відбуваються нині під впливом науково-технічного і суспільного прогресу та створювальної і регулюючої функції держави. При цьому враховується мінлива кон'юнктура ринків, аналіз їх прогнозування та моніторингу. Наприкінці ХХ сторіччя Україна змінила свої напрями майбутнього соціально-економічного розвитку, стала на шлях радикальних соціально-економічних і політичних перетворень з урахуванням досвіду й досягнень розвинутих країн світу.

Для виведення народного господарства України з кризового стану важливе значення має розробка науково обгрунтованої концепції та моделі її економічного розвитку, які нашим ученим у співдружності з практичними працівниками належить якомога швидше створити власними зусиллями. При їх розробці необхідно врахувати позитивний світовий досвід в управлінні розвитком економіки, банківських і фінансових структур, використання державних і ринкових механізмів регулювання у їх оптимальному поєднанні. Слід також поновити державне планування розвитку економіки, як це робиться і тепер у ряді країн.

Зараз Україна переживає глибоку трансформаційну кризу, яка охоплює також і економічну теорію. Проте криза економічної теорії не є простим відображенням економічної кризи. Криза теорії є необхідною умовою і вихідним пунктом теоретичного розвитку.

3. Державна політика забезпечення економічної трансформації .

Аналіз функцій уряду щодо перерозподілу доходів, ресурсів і стабілізації економіки на основі моделі економічного обігу в державі дає змогу визначити напрямки, завдання, форми і методи впливу держави, що зумовлюють певні економічні наслідки.

З метою виконання своїх функцій і завдань держава використовує різні форми й методи впливу на економічні процеси.

До основних форм державного регулювання належать :

- комплексне (індикативного характеру) планування економічного та соціального розвитку
- прогнозування розвитку народного господарства та кон'юнктури ринку
- реалізація національних і цільових комплексних програм
- керування господарською діяльністю державних підприємств
- бюджетно-податкова, грошово-кредитна та амортизаційна політика
- система соціального захисту населення.

- Необхідність і межі використання окремих форм державного регулювання в господарській практиці визначаються обраною концепцією державного втручання в економіку, а також конкретними умовами й цілями соціально-економічного розвитку кожної країни.
- Найбільше засобів державного регулювання економіки застосовується у країнах, де дотримується концепція економічного регулювання. При цьому бюджетно-податковий, грошово-кредитний і ціновий механізми держава використовує дуже активно, але поряд із цим важливу роль відіграє індикативне планування.

3.1. Трирівнева модель ринкової трансформації

- На основі Конституції України Верховна Рада затверджує засади внутрішньої і зовнішньої політики, а також загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони зовнішнього середовища. Соціально-ринковий вибір реалізується також в створенні і функціонуванні ринкових інститутів, відповідній зміні структури економіки і соціально-економічної поведінки виробників і споживачів.

Якщо аналізувати перехід до ринкової економіки з самого початку, то треба сказати, що модель переходу була вибрана недостатньо обґрунтовано. Власне кажучи, Україна самостійного вибору моделі і не здійснювала.

Об'єктивним закономірностям прогресу могла б відповідати трирівнева модель ринкової трансформації.

Трирівнева модель ринкової трансформації:

- **Перший рівень** - це рівень соціально-економічних гарантій, який би включав у себе забезпечення мінімальних споживчих і виробничих потреб населення і підприємств на основі директивного регулювання економічних відносин нормативів і показників.
- **Другий рівень** - це рівень лібералізованої економіки з вільним ціноутворенням, приватизацією і відповідною економічною свободою.
- **Третій рівень** - рівень високих технологій, передових напрямків розвитку науки і техніки, які підтримуються державою для вирішення задач поступового перетворення України на високорозвинену державу.

3.2. Поточні складові політики трансформування економіки

- Аналіз характеру економічної політики України привів до висновків про необхідність зміни більшості складових економічної політики держави з тим, щоб забезпечити економічне зростання, зменшити інфляцію та наповнити державний бюджет, використовуючи неемісійні джерела покриття його дефіциту і розширення податкової бази. Зменшення рівня державного споживання є одною з ключових проблем, які треба розв'язати на шляху створення умов для економічного зростання, і це є набагато важливішим, ніж власне рівень інфляції, що при цьому може мати місце в економіці. Бажане зменшення може і повинно відбуватися, перш за все, внаслідок зменшення податкового тиску, хоча, за нашими спостереженнями, податкова політика має від'ємні, рівні нулю або додатні ефекти зростання, і це залежить від особливих ситуацій, особливого механізму її здійснення.

4. Державна власність та державне регулювання - найважливіші макроекономічні ознаки трансформаційних процесів економіки

- У багатьох працях вітчизняних і зарубіжних економістів та політиків стверджується, що в Україні відбувається або має здійснюватися перехід до ринкової економіки та її різних моделей і що цей період займе значний проміжок часу (висловлюються думки, що після подолання економічної кризи перехідний етап становитиме декілька десятиліть). Інші вчені зазначають, що головними рисами перехідного періоду в Україні є перехід від індустріальної до постіндустріальної стадії соціально-економічного розвитку, від державного соціалізму до змішаної економіки, від одного способу виробництва до іншого, від одного базису до іншого, від соціалістичної моделі розвитку економіки до основ ринкової демократії, від одного стану економіки до іншого тощо.

ВИСНОВОК:

- Виходячи із сказаного, передусім з висновків, зроблених на міжнародній конференції ООН з питань навколишнього середовища, щодо безвихідності ринкової економіки та приватної власності у майбутньому розвитку людства, а також аналогічних висновків провідних учених та політиків світу про тенденцію руху до нового тоталітаризму та загрозу демократії з боку необмеженого у своїй вседозволеності лібералізму і ринкової стихії, то найдосконалішою моделлю векторних перетворень в Україні слід вважати перебудову народної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога. Державне регулювання економіки. – ЛНУ ім. Франка, Львів: “Українські технології”, 1999. – 640с.
  2. Трансформація моделі економіки України Інститут економічного прогнозування; за ред. Академіка НАН України В.М. Гейця. – К.: Логос, 1999. – 500с.
  3. Стеченко Д.М. Державне регулювання економіки: Навч. посібнику – К.: МАУП, 2000. – 176с.
  4. Джон Стігліц. Економіка державного сектору - К.: «Атіка», 1997. // Економіка України 2001, №5, с.22-24
  5. В. Ольшевський. Проблеми кооперації оборонної промисловості України і Росії. // Економіка України 2001, №5, с.25-29
  6. Учебник под редакцией Чепурина М.Н., профес. Киселевой Е.А. Курс экономической теории.
  7. Економіка: Учебник /Под ред. доц.А.С. Булатова, 2-е изд.,-М.: Издательство БЕК, 1997 – 816с.
  8. Мельник А.Ф. Державне регулювання економіки. - К.: " Наукова думка", 1994.
  9. ДО ПИТАННЯ ПРО КОНЦЕПЦІЮ І МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ І. ЛУКІНОВ, академік НАН України // Економіка України 2000, №8, с.37-45
  10. ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ
  11. Б. ПЕРЕСТЮК, кандидат економічних наук, Л. ПЕРЕСТЮК // Економіка України 2000, №2, с.28-45
  12. МОДЕЛІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІКИ (теоретико-методологічні аспекти) С. МОЧЕРНИЙ, професор, доктор економічних наук (Тернопіль) // Економіка України 2001, №5, с.78-88
  13. ПРОБЛЕМИ САМООРГАНІЗАЦІЇ У ПЕРЕХІДНИЙ ЕКОНОМІЦІ Д. Чистилін (Дніпропетровськ) // Економіка України 2000, №12, с.23-29.
- <http://ua-referat.com>